

Rhenen was in de zeventiende eeuw het Brussel van nu

Je zou het nu niet zeggen, maar Rhenen gold in de zeventiende eeuw als een belangrijk centrum van de Europese machtspolitiek. Brussel avant la lettre. Dat is te danken aan de ballingschap van de Boheemse koning Frederik V, keurvorst van de Palts. In het Grebbestadje liet hij het Koningshuis bouwen, waar Europese adel en diplomaten de deur plat liepen.

Door Marco Diepeveen

RHENEN - De Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen had dr. Helmer Helmers uitgenodigd in de Gedachteniskerk voor een lezing over keurvorst Frederik. Helmers is een autoriteit, want docent vroegmoderne Nederlandse literatuur en cultuur aan de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Utrecht.

Propagandacampagne

“Zelf was Frederik niet de minste: hij was een kleinzoon van Willem van Oranje en een neef van de prinsen Maurits en Frederik Hendrik. Omdat deze protestant slechts één winter regeerde als koning van - het nu Tsjechische - Bohemen, noemden zijn rooms-katholieke tegenstanders hem spottend de ‘Winterkoning’. Tijdens de Dertigjarige Oorlog tussen protestanten en rooms-katholieken dolf hij het onderspit in 1620. Daarop vluchtte

Dr. Helmer Helmers neemt zijn publiek mee naar de tijd van koning Frederik en het Koningshuis in Rhenen. (Foto: Marco Diepeveen)

de keurvorst met zijn gezin naar Nederland.” Ook zijn vrouw had blauw bloed: zij was Elisabeth Stuart, dochter van de Engelse koning Jacobus I. Ze stond bekend om haar dure en weelderige hofhouding en torenhoge schulden. Feesten en jachtpartijen waren zeer gebruikelijk, zowel in Den Haag als in Rhenen. “Het koningspaar was hier ontzettend populair. Oom en bondgenoot prins Maurits zette een geslaagde propagandacampagne op, voor steun aan de protestantse en Boheemse zaak.”

Frederik verwierf het oude Rhenense agnietenklooster. Hier verrees in 1630 een imposant zomerpaleis: het Koningshuis. Na Frederiks vroege overlijden in 1632 bleef zijn weduwe het Koningshuis bewonen. Leegstand leidde tot

ernstig verval, zodat het in 1812 werd afgebroken. De Winterkoning zou zijn geliefde Palts nooit weerzien.

“Waarom Rhenen? Het heuvelachtige landschap met de Rijn deed Frederik aan zijn vroegere woonplaats Heidelberg denken. Ook gold Rhenen als afleiding, toen zijn zoon verdronk in het Haarlemmermeer. Dat paleis met al die pracht en praal was nodig om zijn uitstraling en macht in stand te houden als vorst in ballingschap.” Het Koningshuis zette Rhenen op de kaart. “Er werden veel Europese prominenten ontvangen. Van de hertog van York (de latere Engelse koning Jacobus II) tot diverse Duitse vorsten en diplomaten. Die reden met een indrukwekkend gevolg de stad binnen. Er vond diplomatie op het hoogste niveau plaats.”